

čajni faktorji na Slovenskem na to misliti, kako bi se dalo to delovanje na naši strani paralizovati, kar bi bilo gotovo bolj potrebno nego dan za dnevom brezplodno pisariti v predalih slovenskega časopisja o „grabežljivih rokah Südmarke“ ter se omežati na prazne grožnje. Po „Omladini“.

Politiški pregled.

* **Jugoslovanski narodni minister.** S tem vprašanjem se bavi „Naš List“ in izvaja med drugim: Ker namerava vlada izvesti v Dalmaciji razne investicije v znesku več milijonov, ker hoče Dalmacijo v gospodarskem oziru reorganizirati in prikleniti nase z železnicami, novimi parobrodskimi črtami itd., je sprožila izlasti zategadelj to vprašanje. Jugoslovanski minister bo torej imel v prvi vrsti posvetiti se dalmatinskemu gospodarskemu vprašanju, in bo za nje moral prevzeti tudi odgovornost. Vlada bo zato izbirala najbrž med dalmatinskimi poslanci in prvi, ki pade nanj njeno oko, je dr. Ivčević, dalmatinski deželni glavar. Ako bi se ozirala tudi na slovenske poslance, bi prišla menda v prvi vrsti v poštev dr. Ploj in dr. Šusteršič. Govorilo se je tudi že, da postane poslanec Povše Auerspergov naslednik, t. j. poljedelski minister. — Jugoslovansko vprašanje postaja pereče in dela vladi sive lase, zato postaja napram nam mehkejša. Izrabimo svoj položaj, zakaj s svojim ministrom bi ugled Jugoslovancov zrastle nenavadno in zvišala bi se naša politična moč. Koliko bi se dalo doseči za nas pri vladi, ako bi imeli tam svojega moža, in dobimo ga, samo treba našim poslancem složnega nastopa. A zdi se, da se že pojavlja med njimi — konkurenca, tekmovalje, in se zna zgoditi, da nam požre ministra zelena zavist in ljubosumnost. — Samo brezprimerna kratkovidnost naših poslancev je kriva, da Slovenci še do danes nimamo svojega ministra-rojaka. Naša izguba na narodnem in kulturnem polju je zaradi tega ogromna, ker sedaj odločuje v slovenskih narodnih vprašanjih nemški minister Prade, znan po svojem skrajnem radikalizmu v narodno-nemških stvareh. — To je sedaj naše najnujnejše vprašanje, bolj nego vprašanje ljudskega šolstva na Koroškem ali slovenske univerze v Ljubljani, ker jugoslovanski narodni minister bi v vseh teh vprašanjih lahko storil mnogo več nego stori vseh 24 naših poslancev. V tem bi videli naš znaten napredek v zadnjem času, v tem bi videli nekako garancijo za naš obstanek in svetlo zarjo svetle bodočnosti.

* **Kranjski deželni zbor.** Ministrski svet je sklenil, da letos ne skliče kranjskega deželnega zbora. Vlada se je pripravljala, da poizkusi dognati kompromis, a niti tako daleč ni prišla, da bi bila sploh stopila v meritorna pogajanja z narodno-napredno stranko, zakaj že njeni dogovori s klerikalci in z Nemci so jo prepričali, da je vsak uspeh izključen. Ko je vlada to videla, je sploh prenehala s svojimi poizkusi, doseči sporazumljenje in se je odločila, da deželnega zbora ne skliče. Volilna reforma za deželni zbor je torej za letos pokopana in, ker poteče v kratkem poslovna doba deželnega zbora, se bodo vršile prihodnje volitve na podlagi starega voliln ga reda. Mnogo klerikalnih upanj je s tem pokopanih, mnogo klerikalnih nad je splavalo po vodi. Od slovenskih naprednjakov samih bo odvisno, če bo prihodnji deželni zbor sklenil volilno reformo, za kakršno so se zmenili klerikalci in Nemci, ali demokratiško, moderno in pravično volilno reformo.

* **Reforma deželnih financ.** Finančno ministrstvo namerava koncem septembra sklicati enketo za reformo deželnih financ ter je v ta namen razposlalo deželnim odborom obsežen material o celokupnem gospodarstvu deželnih odborov in o potrebnih reformah.

* **Za avstrijske izseljence.** Ministrstvo notranjih zadev poroča, da je število avstr. izseljencev v Argentino l. 1906 silno poskočilo. Ministrstvo svari vse avstrijske izseljence, naj se nikar ne izseljujejo v Argentino, ker je ondi položaj izseljencev nad vse neugoden. Najbolje opravijo še oni izseljenci, ki imajo toliko kapitala, da si nakupijo posestva, kjer se pečajo s kmetijo. Tudi rokodelci, katerih obrt je v ozki zvezi s kmetijstvom, kakor n. pr. kovači, tesarji, ključalniki itd. še primeroma dobro izhajajo.

Naravnost beden in obupen pa je položaj navadnih delavcev vseh vrst (poljski delavci, dninarji itd.), za katere delavske plače vedno bolj padajo. Istotako odsvetuje ministrstvo izseljevanje v republiko Čile v Južni Ameriki, posebno rokodelcem in dninarjem, ker se je čilenska vlada pogodila z neko italijansko izseljevalno družbo, da ji ta preskrbuje laške in španske delavce. Sploh pa čilenski domačini nasprotujejo tujcem. Najprimernejši čas za izseljevanje v Čile je od meseca novembra do marca. Pač pa se kaže, da bodo letos ugodne razmere za delavce v Švici. Doba za zidanje traja od začetka marca do konca novembra. Delavske plače znašajo 0.50—0.60 frankov na uro za zidarje, 0.38—0.48 frankov na uro za podajače in 0.28 do 0.37 frankov na uro za dečke. Odpovedi ni. Plačilni dan je vsakih 14 dni. Predujemov ni. Zato si mora vsak toliko denarja vzeti s seboj, da živi z njim 14 dni. Vsak delavec je zavarovan proti nezgodi. Navadni delavnik znaša poleti 10 ur, pozimi ne manj kakor 8 ur na dan. Za nočno in nedeljsko ali za 11 ur na dan, je dovoljena doklada 50%, ravno tako dobe delavci, ki morajo stati v vodi, 50% doklade. Izseljenci naj si poprej preskrbe potne liste, glaseče se za pot v Švico.

* **Mirovna konferenca v Haagu.** Angleški delegat Frey je utemeljeval predlog za omejitev oboroževanja sledeče: „V imenu angleške vlade prinašam predlog največje važnosti. Ko je ruski car sklical prvo mirovno konferenco, je predlagal za njeno prvo nalogo, brez odlašanja iskati sredstev, da se omeji neprestano oboroževanje na suhem in na morju. Leta 1898 je naslovil v carjevem imenu grof Murravjev na Evropo spomenico, v kateri je dokazoval, da mora to neprestano oboroževanje dovesti do poloma, ki napolnjuje že sedaj vsako človeško mišljenje z grozo. Te besede so danes še resničnejše in prepričevalnejše, ker so se izdatki za armado medtem še pomnožili. Prosim vas, da se ne razidete, preden niste izrekli želje, naj bi se vse vlade sveta prav resno posvetile omejitvi vojaških bremen; toda le z dobro, svobodno voljo vsake vlade je mogoče stvar naših želj uresničiti. Moja vlada me je pooblastila, podati sledečo izjavo: „Anglija bi bila pri volji, vsako leto predložiti velesilam načrte o konstrukciji novih vojnih ladij in o tozadevnih stroških.“ Končno je predlagal: Konferenca naj potrdi resolucijo, ki jo je sprejela konferenca l. 1899, in ki meri na omejitev vojaških bremen. Z ozirom na to, da so ta bremena od onega leta narasla, skoraj v vseh deželah, izjavlja konferenca, da bi bilo jako želeli, naj bi vlade začele to vprašanje iznova resno študirati.“ — Med tem ko se je sklepalo na mirovni konferenci v Haagu, naj vse države delujejo na omejitev oboroževanja, je švedska vlada izdelala načrte, kako si pomnoži armado. Pehotni polki, ki imajo dosedaj po tri bataljone, se razširijo na štiri bataljone; topničarski polki se pa tudi pomnože in pri vsaki diviziji se ustanovi poseben oddelek za puške na stroj. — To je zasmehovanje mirovne konference.

* **Ogrsko.** Rumunska „Tribuna“ je priobčila statistiko o obsodbah nemadarskih politikov, časnikarjev in rodoljubov sploh v dobi koalicijske vlade. Ječe se je prisodilo 21 let, 9 mesecev in tri dni, denarnih glob 20.000 K, a pravdni stroški znašajo 60.000 K. — Leta 1890 je živel v Evropi 4.349.739 Židov, od teh jih je bilo na Ogrskem 725.222, t. j. šestina vseh evropskih Židov. Leta 1850, so prišli na Ogrskem na vsakih 100 prebivalcev trije Židje, a leta 1900. že pet. Od leta 1850. do 1900. so se pomnožili ogrski Židje od 368.525 na 826.222. Tretjina ogrskih Židov živi po mestih, samo v Budimpešti jih je 167.974, t. j. vsak četrti Budapeštan je Žid.

* **V Štutgartu na Nemškem zboruje sedmi mednarodni socialistički kongres ob udeležbi zastopnikov vsega sveta.**

* **Kongres francoskih socialistov v Nancyju** je zavrnil predlog Herveja, naj bi se državljani vseh dežel pozvali, naj odgovore na vsako napoved vojske z vojaškim štrajkom in vstajo. Sklenilo pa se je, proti razoroževanju buržoazije in oboroževanju delavskih slojev pripraviti splošno ljudsko oboroževanje.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani so darovali: Sl. mestno županstvo

„Družbi sv. Cirila in Metoda“ je prijavilo „Zavezino“ vodstvo lansko leto pred njeno glavno skupščino svojega oficialnega kandidata, ki naj bo nekak zastopnik učiteljstva v vodstvu te šolske družbe. Ta naš kandidat, tovariš Fran Črnagoj, je bil pri glavni skupščini tudi izvoljen v odbor. Letošnji izid glavne skupščine „Ciril-Metodove družbe“ je tudi „Zavezi“ nekako zadoščenje za konflikt, ki ga je imela pred par leti z njo. Upamo, da bo imel ta izid najboljše posledice za družbo, bodisi v narodnem oziru, bodisi s pedagoškega in materijelnega stališča. Vsemu v „Zavezi“ združenemu učiteljstvu pa najiskreneje priporočamo, naj z vsemi močmi, vselej in povsod najkrepkeje podpirajo „Ciril-Metodovo družbo“, da ji bo mogoče kar najuspešneje izpolniti ono sveto nalogo, ki si jo je postavila.

„Slovenski šolski muzej“, ta mučenik naše organizacije, so koncem minulega leta poslali na ljubljanski Grad, kjer uživa zdaj — kar je sicer čudno slišati — nekoliko več prostosti. Upamo torej, da bo zdaj njegovega preseljevanja konec in da je dobil na Gradu dosmrtno ječo.

Ob priliki 25 letnice „Srbskega učiteljskega združenja“ v Belgradu so se te slavnosti udeležili kot izvoljeni zastopniki naše „Zaveze“ tovariši: Jelenc, Gangl in Šega. Kako ljubeznivo in gostoljubno so bili sprejeti, je gotovo vsakemu znano iz časniških poročil. Slava bratom Srbom!

V okupiranem ozemlju se je ustanovila „Zveza bosanskih in hercegovskih učiteljskih društev“. Njih ustanovno skupščino dne 9. julija 1906. l. je brzojavno pozdravil „Zavezin“ predsednik.

V smislu sklepa glavne skupščine v Šoštanjju so se razposlali pozivi hrvaški, srbski in bolgarski učiteljski zvezi zaradi osnovanja „Jugoslovanske učiteljske zveze“. Ta poziv je bil priobčen tudi v „Učit. Tov.“ in v „Napredaku“. Udeležbo je prijavila srbska in hrvaška zveza. Bolgarska se ni odzvala oficialno, pač pa je zastopal bolgarsko učiteljstvo pri sebi osnovalnega odbora v Belgradu bolgarski učitelj Grančaroff. Načrt pravil je sestavil naš delegat, tovariš Ivan Šega, ki je bil na shodu tudi poročevalec. Izvolil se je poseben odsek, ki naj bi pravila še enkrat temeljito pregledal ter sklical občni zbor leta 1907. V dotični odsek so bili izvoljeni Hrvata Davorin Trstenjak in prof. Ivkanec, Srb Jovo Jovanović, Bolgar Grančaroff in Slovenec Ivan Šega. — Pozneje pa so se glede tega združenja pojavile razne težkoče in zapreke, zaradi katerih se je izkazalo, da za zdaj še ni mogoče osnovati take združitve. Uvažujete in druge razloge je sklenil upravni odbor, da se za zdaj skličejo vsako leto le kongresi jugoslovanskega učiteljstva, in sicer letos v Zagrebu. Pri teh prilikah naj bi se stopilo v dogovor s hrvaškimi in drugimi jugoslovanskimi učitelji in bi se tako polagoma zedinili, da se uresniči ustanovitev jugoslovanske učit. zveze. Natančneje informacije o tem vprašanju bo na željo podal pozneje g. predsednik. Omenim le še, da se letos tudi nameravani kongres ne bo vršil, kakor je razvidno iz objave, ki jo je priobčil v 33. števil. „Učit. Tov.“ predsednik Davorin Trstenjak.

„Ustredni spolek jednot učiteljskych na Morave“ je sklenil delovati na to, da se ustanovi „Avstrijska slovanska učiteljska zveza“ in se je zaradi tega obrnila za mnenje tudi na našo „Zavezo“. Vodstvo „Zaveze“ je odgovorilo, da pozdravlja z veseljem to idejo, ki jo je pred leti že sama sprožila in da je vsekdar pripravljena sodelovati na nje uresničenje.

Za delegata je izvolil upravni odbor tovariša Jelenc in nadzornika Pribila, ki bosta pri osnovalnem odboru polnomočno zastopala našo „Zavezo“. To se je zgodilo dne 20. t. m.

Dne 11. decembra 1906 je bila pri naučnem ministru deputacija vsega avstrijskega učiteljstva ter mu predložila običajno spomenico. No, hudega se ni zgodilo. Minister je deputacijo, kakor običajno, prijazno sprejel in takisto prijazno z raznimi obljubami tudi odslovil.

Uspešneja utegne biti akcija, ki se je uprizorila zadnji čas glede izboljšanja učiteljskega gmotnega stanja. Dne 12. maja je bilo na Dunaju predposvetovanje, ki se ga je udeležil tudi naš predsednik Razen Poljakov, ki pa so se brzojavno izjavili solidarne, in Italijanov, ki pomotoma niso prejeli pravočasno vabila, so bile pri tem posvetovanju zastopane vse druge avstrijske učiteljske zveze. Sklenilo se je, da naj se osnuje deputacija, obstoječa iz delegatov vseh avstr. učit. društev. Ta deputacija naj bi se predstavila naučnemu in finančnemu ministru in predložila svoje želje, obenem pa naj bi se obrnila do vseh, učiteljstvu prijaznih državnozbornih klubov ter jih prosila pomoči in podpore. Omenjam, da so se dotičnemu povabilu odzvala tudi hrvaška učit. društva, in sicer: „Prosveta“ v Pazinu, „Krško učiteljsko društvo“, „Savez dalmatinskih učitelja“ itd.

Zaradi še nejasnih razmer v državnem zboru in drugih manjših zaprek se akcija doslej še ni mogla izvršiti; na vsak način pa se bo to zgodilo povodom jesenskega zborovanja drž. zbora. Upajmo, da dosežemo od sedanjega parlamenta boljših uspehov, nego smo jih doslej bili vajeni.

Profesor dr. Ilešič nam je naznanil, da so češki vseučiliški profesorji pripravljani prirediti ob počitnicah predavanja za učitelje, ako bi se zglasilo zadostno število slušateljev.

Povodom smrti velikega prijatelja češko-slovenske vzajemnosti in zlasti slovenskega učiteljstva Jana Lega je izrazil „Zavezin“ predsednik njegovi vdovi brzojavnim potom najiskreneje sožalje.

Pripravljalnemu odboru za prireditev slovanske razstave v Pragi l. 1910. je „Zaveza“ na njegov poziv izrazila svoje soglasje in obljubila tudi v svojem delokrogu sodelovanje.

Kakor sem že omenil, je pričel izhajati v Ljubljani list „Domache ognjišče“, ki se tiska v „Učiteljski tiskarni“. Namen mu je pospeševati stik med šolo in domom, med starši in učiteljstvom. Izdajatelja, tovariša Dimnik in Gangl, sta stavila predlog, naj bi ta list prevzela „Zaveza“. „Zavezino“ vodstvo pa je ponudbo odklonilo, ker se ni smatralo kompetentnim sklepati o tako važni zadevi osobito z ozirom na neugodno materijelno stanje „Zaveze“.

Ljudsko izobraževalno društvo „Akademija“ je vpslalo „Zavezi“ povabilo na sodelovanje in pristop. Uvažujete koristno delovanje tega društva, smo priobčili v „Učit. Tovarišu“ razglas, v katerem se pozivlja slov. učiteljstvo, naj krepko podpira „Akademijo“.

Predsedstvu državnega zbora je predložila „Zaveza“ prošnjo za ustanovitev slov. vseučilišča v Ljubljani. Obenem so se v „Učit. Tov.“ pozvala vsa „Zavezina“ učiteljska društva, da vložijo enake prošnje.

Društvo „Akademija“ v Ljubljani namerava izdati „Abecednik za analfabete“ in je prosilo, da bi se mu prijavili učiteljski-sotrudniki. „Zavezin“ predsednik je potem v to svrhu naprosil gg. Gabrška in A. Bazingerja in gđe. Žerjav, ki so obljubili svojo pomoč.

Razmerje med „Zavezo“ in banko „Slavijo“ se je uredilo. „Slavija“ bo letos izplačala „Zavezi“ na obljubljenih prispevkih 2000 K, naslednje leto pa še 2084 K, s čemer bo naš račun do konca l. 1906. popolnoma poravnal. Ob tej priliki priporočamo učiteljstvu banko „Slavijo“ najtopleje v zavarovanje. „Slavija“ je najcenejša, najreelnejša in najsigurnejša zavarovalnica v Avstriji, poleg tega pa je to slovensko podjetje, ki bi ga že iz tega stališča moral podpirati vsak rodoljub.

„Moravska učiteljska zveza“ je prijavila svoje zborovanje dne 22. julija t. l. in jo je predsednik brzojavno pozdravil.

Dne 19. maja se je odkrila na Vinici spominska plošča bivšemu hrvaškemu učitelju, Slovencu po rojstvu, Ljudovitu Tomšiču, katero slavnost je priredil hrvatski klub „Zmaj“. „Zavezo“ je zastopal pri tej slovesnosti tovariš Furlan iz Ljubljane.

Tovarišu Kocbeku, ustanovitelju naše „Zaveze“, je povodom praznovanja 25 letnice njegovega učiteljevanja predsednik brzojavno častital.

Za laški okraj na Štajerskem se je ustanovilo letos posebno učiteljsko društvo, ki je v svoji seji dne 17. februarja sklenilo, da pristopi „Zavezi“.

Podjetju „Narodna založba“ je „Zaveza“ prijavila na njeno prošnjo vse učitelje-pisatelje, ki bi mogli sodelovati pri spisovanju knjig za mladino izven šolske dobe.

Z ozirom na znani sklep „Zaveze“ naj bi se naročina za „Zavezine“ liste pobirala pri društvih, se odgovorila vsa društva razen konjiškega negativno, torej se ta sklep ni dal izvršiti.

Iz tega kratkega poročila je že razvidno, da smo postali močni vzlic vsem zaprekam in proti volji naših nasprotnikov. A kar nam je v ponos, je to, da smo močni sami iz sebe, da se nam ni treba zahvaljevati za svojo moč drugemu kakor samim sebi. In zdaj, ko je to težavno delo skoro končano, se hočemo poprijeti drugega poglavja v našem delu, ki mu bo dišlo geslo:

„Iz naroda za narod!“

Na predlog tovariša Streleca se izreče tajniku za vestno in temeljito sestavo poročila zahvala in se mu da absolutorij.

K poročilu so govorili še gospa Godec, gospa Kobau, gđe. Zemljanova, tov. Gangl, Grmek in drugi.

Tov. Gangl je poudarjal, da veljaj očitane brezbržnosti in zaniknosti vsem tistim, ki ga zaslužijo. Ako je tak učitelj, zadeni njega, ako učiteljica, zadeni njo, oba sta kriva obsodbe, ako se ne zavedata svojih dolžnosti. (Odobranje.)

Poročilo rač. pregledovalcev.

V imenu računskih pregledovalcev je poročal tovariš V. Rus. Računski pregledovalci so pregledali vse račune in našli vse v redu.

Blagajniško poročilo.

Predsedništvo prevzame tovariš Bergine.

O „Zvončku“ je poročal tov. Jelenc, o „Učiteljskem Tovarišu“, „Popotniku“ in o „Zavezi“ pa blagajnik Luznar.

Delegati so dobili tiskane račune in so ti bili že prej v „Učit. Tovarišu“ objavljeni.

Poročevalcema, zlasti pa še blagajniku se izreče zahvala za trud.

Na predlog Križmana se volijo pregledovalcem računov za prihodnjo dobo prejšnji pregledovalci: Fran Rojina, Janja Miklavčičeva in Vilibald Rus.

Določitev letnih doneskov.

Tov. Luznar predlaga, naj ostane pri starem. Od rednega člana se plača po 1 K, od podpornega pa po 50 h na leto.

Tov. Godec želi znižanje za 25 h, tako da bi se plačalo od pravega člana po 75 h.

Govorili so še k tej točki tov. Petrič, Pesek in Jelenc. Končno se sprejme Luznarjev predlog, zakaj „Zaveza“ mora imeti potrebnih novecev.

Ko se je še definiral vzpored glavnemu zborovanju, se je določil čas prihodnji XX. glavni skupščini prihodnje leto, in sicer za prve dni meseca septembra. Najbrž se vrši v Gorici, ker pride Primorska na vrsto.

Volitve.

Predsednik prekine zborovanje za deset minut. V tem času so se pomenili kranjski, štajerski in primorski delegati vsak o svojih kandidatih za upravni odbor. Volitev predsedništva se je izvršila po listkih, ostalih odbornikov pa po vzklikih. Izid volitev je bil sprejet z glasnim ploskanjem. Izvoljeni so: predsednik Jelenc, tajnik Česnik, blagajnik Luznar. Odborniki so za Kranjsko: Dimnik, Šega, Režek; za Štajersko: Kocbek, Strmšek, Strelec; za Primorsko: Križman, Bergine in Sabadin Ivanka.

Predlogi in nasveti.

Pri točki predlogi in nasveti se oglasi tovariš Jakše, ki predlaga, naj „Zaveza“ stori takoj vse potrebne korake, da se osnuje za Koroško slovensko učiteljsko društvo.

Predlog je bil sprejet.

Nato je poročal Drag. Pribil, c. kr. okr. šolski nadzornik na otoku Krku, o posvetovanju delegatov glede snovanja avstr. slovenske zveze. Prečital je načrt pravil in ga razlagal. Ker bo o tem v „Učit. Tov.“ še obširneje poročal, opustimo za danes razpravo.

Gosp. Pribilu se izreče na predlog Kutinov iskrena zahvala za trud, ki ga je imel, potujoč na Dunaj.

„O našem šolstvu“ je poročal tovariš Janko Likar. V kratkih, a jedrnatih potezah je očrtal več posameznostij iz našega šolstva. Svoj govor je osolil s prav primernimi dovtipi iz učiteljskega življenja.

Tov. Šega se je potegoval za učiteljske vseučiliške tečaje. Predsedništvu se je naložilo, naj uvaža to in gleda na to, da se že prihodnje leto priredi tak tečaj v Ljubljani.

Predsednik obljubi, da se bo z dr. Ilešičem tozadevno dogovarjal in da bo odbor po možnosti vse potrebno ukrenil.

Končno se predsednik Jelenc zahvali delegatinjam in delegatom za zanimanje in vztrajnost ter zaključil delegacijsko sejo.

Zabavni večer in prihod Hrvatov.

Kmalu po zborovanju „Zaveze“ se je začel polniti vrt in salon hotela „Kunstelj“. Že pred začetkom koncerta so bili vsi prostori natlačeno polni. Ni prišlo samo učiteljstvo, ampak nabralo se je tudi častno število prijaznega in odličnega radovljiškega meščanstva.

Petje učiteljskega moškega in mešanega zbora je vodil s priznano spretnostjo tovariš Karel Mahkota, učitelj v Trzinu. Ako pomislimo, da je imel pevski zbor samo eno skupno vajo takoj po prihodu opoldanjega vlaka, moramo njega izvajanja imenovati krasna in dovršena. Po vsaki točki se je vzdignil med občinstvom cel vihar navdušenega odobravanja, ki je prisililo dirigenta, pevke in pevce, da so morali več točk ponoviti. Ta splošna pohvala jim bodi v priznanje! Najbolj —

v Metliki tretji obrok na račun pokroviteljnine 50 K; ob akordih divnih valčkov nabrala tovarišica Marica Žgurjeva iz Tomišlja na XIX. skupščini Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev v Radovljici 35 K 94 h; na mizi pri skupščini v Radovljici je našel g. A. Germek 1 K; ob priliki 25 letnice tov. Kureta iz Dekanov zložila vesela družba na predlog vrlega župnika Skvarča iz Kubeda 5 K; g. Anton Umek, trgovec s šolskimi zvezki v Brezicah 10 K od čistega dobička; tov. ga. Antonija Germek iz Sore nabrala pri odhodnici tov. Andreja Rapeta za samospjev: „En starček je živel tam v vinskih gorah“ 10 K; tov. Dragotin Pestevšek, nadučitelj v Slivnici pri Mariboru 10 K namesto venca na grob tov. Lj. Tribniku v Žrečah; okrajno učiteljsko društvo v Kamniku 2. rok pokroviteljnine 50 K. — Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: tov. Josip Zajec iz Vel. Gabra; tovariš Ferdo Juvanec iz Postojine; tov. Anton Grunus iz Dola na Štajerskem (4 K). Bog plati!

„Domačega ognjišča“ 1. številka je pošla popolnoma; kdor jo ima na razpolago, bo upravištvu zelo ustrejel, če jo vrne. Pošlje naj se na „Učiteljsko tiskarno“. Prosimo!

V kranjskem okraju sta razpisani službi, in sicer na dvorazrednici v Predosljah mesto nadučitelja, na deški petrazrednici v Škofji Loki mesto učitelja. Prošnje do 25. septembra na okr. šol. svet v Kranju.

Odlikovanje. Uredništvo „Perotninarja“ v Tržiču (Gorenjsko) je bilo za svoj list na „I. odborni králíkársky výstavy hospodárského kroužku místního mužského odboru N. J. S. v Hronove“ od 3. do 5. avgusta 1907 odlikovano s častno diplomom „Zemědělské rady kr. Českeho“. To odlikovanje je tembolj častno, ker so Čehi v enakih strokovnih listih veliko bolj napredni nego mi Slovenci, ki imamo samo ta list, kateri se bavi izključno samo z umno rejo perotnine in malih domačih živali. Vkljub temu pa, da so Čehi v tem veliko bolj razvjeni, si je priboril list „Perotninar“ zaradi svoje vsestranske, z lepimi podobami opremljene vsebine med češkimi enakovrstnimi strokovnimi listi enakopravno stališče, zaradi česar moramo tudi mi „Perotninarja“ le ponovno najtopleje priporočati vsem kmetovalcem in gospodarjem, posebno pa tudi učiteljem in učiteljskim knjižnicam v mnogobrojno naročilo, da tako tudi mi kaj pripomoremo k ohranitvi tega za naše kmetovalce tako velevažnega lista. Cena listu (2-50 K za vse leto) vkljub njegovi bogati in resnično poučni strokovni vsebini ni velika in si ga tedaj lahko omisli tudi najubožnejši kmetovalec. List izhaja sedaj v drugem letniku (5. številka). Prvi letnik je še v nekaj izvodih v zalogi ter stane nevezan 2-50 K vezan 3-50 K prosto poštnine.

Iz seje ožjega c. kr. okr. šol. sveta za goriško okolico 20. avgusta 1907. Gospica Marija Perc, učiteljica v Skriljah, je dobila radi bolezní polleten, gospica Marija Blažič, učiteljica v Kamnjah, radi bolezní 6 tedenski dopust. Začasno so bili nameščeni gg.: Franc Mermolja iz Dobravlj za nadučitelja v Črničah; Viktor Zgonik iz Podlake v Dobravlj; učiteljski kandidatje: Tušar za Podlako-Dolenji Lokovec; Fiegl za Ajdovščino; Gabrijelčič za Lokve; Podgornik za Lokovec; gospice: Hedv. Strel iz Lokev v Bukovico; Ljudmila Lavrenčič iz Ajdovščine na Vitovlje. Suplirali bodeta gospici Gabrijela Mrevlje v Skriljah; Amalija Murovec v Kamnjah. Gospica Josipina Srebernič ostane začasno v Rihembergu. Prošnja za samostalno šolo v Zalovščah pri Donbergu se predloži pomnoženemu c. kr. okr. šol. svetu s priporočilom, naj se ji ugodi, če je zadostno število otrok in to s posebnim ozirom na visoko število otrok na štirirazrednici v Dornbergu. Dovolilo se je, naj se vpelje v Vrtojbi v II. in III. razredu začasno poldneven pouk. Na prošnjo, naj bi se ustanovila za Kanalski in Tolminski Lom redna šola, se je sklenilo, predlagati pomnoženemu c. kr. okr. šol. svetu, naj se odpošlje na mesto mešana komisija goriškega in tolminškega okr. šol. sveta. Nakazalo se je izplačilo nekaterih računov in rešilo nekatere vloge male važnosti. B.

Kmetijska šola na Grmu. Novo šolsko leto se prične 3. novembra. Pouk traja dve leti v šolo se sprejemajo učenci, ki dobe deželne ustanove, in plačujoči. Pravico do deželnih ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, zdravi in so dovršili ljudsko šolo. Za novo

šolsko leto je razpisanih pet ustanov po 240 K. Prošnje s kolkom za 1 K je poslali do 5. septembra vodstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Prošnji se mora priložiti rojstni list, zadnje šolsko izpričevalo, zdravniško izpričevalo o trdnem zdravju in izpričevalo županstva in župnega urada o lepem vedenju. Učenci z ustanovami imajo hrano, stanovanje in pouk brezplačno, obleko in šolske potrebščine pa si morajo sami preskrbeti. Plačujoči učenci pa plačujejo po 80 vinarjev na dan in 40 kron šolnine na leto. Učenci, ki dovrše šolo z dobrim uspehom, imajo pravico, da služijo samo dve leti pri vojaki.

Umrla je v Kranju gospa Uišula Miklavčičeva, mati tamonjske koleginje gdč. Janje Miklavčičeve. Naše iskreno sožalje! — V deželni bolnici v Ljubljani je umrla Anica Jeranova, učit. kandidatinja IV. letnika. R. i. p.!

Osebnosti na Kranjskem. Učiteljski kandidat Karel Rostohar je imenovan za provizoričnega učitelja na petrazrednici v Kostanjevici; učiteljica Franja Čerov je premeščena iz Mokronoga na dvorazrednico v Veliki Trn. — Okrajni šolski svet v Logatecu je imenoval za učiteljico pri Sv. Trojici provizorično učiteljico Antonijo Vižin. — Okrajni šolski svet v Postojni je imenoval absolviranega učit. kandidata Frana Starmana za prov. učitelja in voditelja v Studenem.

Redni občni zbor Tolminškega učit. društva se vrši dne 8. septembra t. l. ob 10. uri dopoldne v ljudski šoli v Kobarižu. Dnevni red: 1.) Nagovor predsednikov. 2.) Tajnikovo poročilo. 3.) Blagajnikovo poročilo. 4.) Volitev pregledovalcev računov. 5.) Beseda novodoštim mladim tovarišem. 6.) Stanovska organizacija in delovanje za šoli odraslo mladino. 7.) Poročilo o zborovanju „Zaveze“. 8.) Zastopnika učiteljstva v c. kr. okr. šol. svetu poročata v svojem delovanju. 9.) Volitev novega odbora. 10.) Morebitni predlogi. Odbor.

Učiteljsko društvo za goriški okraj zboruje 5. septembra t. l., točno ob 9. uri zjutraj v Gorici v kavarni „Central“. Dnevni red: 1. Razgovor o dopisih „Gorice“ o učiteljstvu in šolstvu. 2. Razni predlogi in nasveti. K polnoštevilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Osebnosti s Koroškega. Deželni šolski svet je namestil na deklški meščanski šoli v Spitalu g. Egb. Bohrerja iz Velikovec in gdč. W. Kobal. Nadučitelj v Zabnicah je postal g. Roblek (Št. Jakob), nadučitelj na Zili Ožb. Bernolt. V Tunel pri Pliberku pride za nadučitelja g. P. Pirovec iz Št. Daniela. Podučiteljem na Brdu je imenovan g. Iv. Feinig, gdč. Mat. Kovačič je imenovana podučiteljica za Lipaljovas, Al. Kutalek za Brdo, dopust za eno leto si je vzel g. učitelj J. Jekl v Apačah. V stalni pokoj so stopili gg. nadučitelji: P. Golker v Čanjčah, A. Hölzl v Zgornjih Lihčah, Jožef Katnik v Rablju, Mat. Mencin v Libeličah, Sim. Richter v Žitarivesi.

Kaznovanje otrok. Na pritožbo generalne prokurature zoper razsodbo okrožnega sodišča v Hebu je najvišje in kasačijsko sodišče razsodilo: „Z besedo ali dejanjem dotakniti se časti kakega človeka ni pregrešek zoper §§ 487. in 493. kazenskega zakona, če se je obtožena stvar zgodila od učitelja zoper otroke v vzgojevalnem namenu.“ — Torej se ne bode več moglo v bodoče tožiti učiteljev na podlagi navedenih paragrafov, če kaznujejo šolarje.

II. shod narodno-radikalnega dijaštva vrši se od 5. do 8. septembra t. l. v Celju. Iz zanimivega vzporeda posnemamo: 5. sept. ob 7. uri zvečer v „Skalni kleti“ občni zbor akad. fer. društvo „Prosveta“. — 6. sept. ob 8. uri zjutraj v „Narodnem domu“. Jugoslovanska ideja in slov. dijaštvo. — Naše stališče napram dvojnemu vprašanju. — Ob 3. uri pop. dijaštvo socialni odsek. — 7. sept. ob 9. uri dop. Narodna obramba. — Svobodna šola. — Ob 3. uri popol. šolski odsek. Ob 8. uri zvečer komerz. 8. sept. zaključno zborovanje; — izlet v Žalec. — Narodno-radikalno dijaštvo, ki je v svojem ferijalnem društvu „Prosveta“ postalo naprednemu učiteljstvu zvesti tovariš v boju za ljudsko prosveto, želi in upa kar največ udeležbe tudi iz učiteljskih krogov, zlasti pri referatih o obrambnem delu in o svobodni šoli naj bi se dokumentiralo popolno soglasje naprednega učiteljstva in dijaštva. Opozarjamo na shod ter zlasti vabimo učitelje — manjšinske delavce na občni zbor „Prosvete“, ki je raztegnila svoj delokrog na vse slovenske dežele!

4. mednarodni stenografski shod (sistem Gabelsberger) se vrši od 7. do 10. sept. v Gradcu. Predavala bosta tudi prof. Homme iz Levova o sedanjem stanju poljske stenografije (po sistemu Gabelsbergerjevem) in prof. Miholić iz Zagreba o novem slovanskem izvirnem stenografskem sistemu prof. Düricha. 10. septembra mislijo udeleženci prirediti izlet v Disenerz.

Razgled po šolskem svetu.

— **Ljudskošolski učitelj — vzgojevalec princa.** Iz Monakovega poročaja, da je princ Rupert bavarski prepustil vzgojo svojega starejšega sina nekemu učitelju ljudskih šol. Mladi princ Luitpold je rojen 8. maja 1901 in bo vzgojevan na demokratski podlagi. Liberalni krogi na Bavarskem pozdravljajo z veseljem ta prinčev ukrep.

— **Profesor Karel Vogel**, ravnatelj astro-fizikalnega observatorija v Potsdamu, je umrl. — **Profesor Joahim**, sloveči virtuozi na gosli, je umrl v Berlinu, kjer je bil ravnatelj visoke šole za godbo.

— **Mednarodni kongres učiteljev v Londonu.** V Londonu se je sestel drugi mednarodni učiteljski kongres. Dospelo je 2500 zastopnikov iz vseh krajev sveta. Na kongresu se je govorilo v vseh evropskih in tudi v mnogih azijskih jezikih. Svoje uradne zastopnike je poslalo 25 vlad.

— **Vseučiliški kurzi za učitelje** se vrše na graškem vseučilišču. Minoli teden so predavali: dr. Hans Benndorf o uporabi elektricitete, dr. St. Hock o zgodovini modernega nemškega romana: dr. Fr. Winter: o oblikah razvoja in idealih lepote v grški umetnosti; dr. H. Spitzer o zgodovini starejše grške filozofije; dr. K. Hillebrand o astronomiji; dr. R. Kreman o analitični kemiji; dr. F. Schmidt o zgodovini socialnih teorij z obzirom na moderno delavsko vprašanje; dr. O. Eberstaller o šolski higijeni; dr. L. Böhmig pa vodi zoologične mikroskopične vaje.

— **Profesorji čeških visokih šol** so napravili posebne vseučiliške tečaje za moravske učitelje v Třebiču, ki so se v vsakem obziru sijajno obnesli.

— **Srbsko profesorsko društvo** je imelo v Belgradu svoj občni zbor, katerega sta se udeležila tudi zastopnika „Društva hrvatskih profesorjev“, dr. Hondl in dr. Srkulj. Zborovanju je predsedoval ravnatelj učiške gimnazije Atanacković; na zboru je bil navzoč tudi naučni minister Nikolić. Po daljši debati je zbor sklenil sprejeti v društvena pravila določbo o sestankih jugoslovanskih profesorjev.

— **Nemški „Schulverein“** je daroval iz zapuščine prof. dr. Lipa za nemško šolo v Sl. Bistrici 10.000 K, za nemško šolo v Velenju 10.000 K, za šole v Hrastniku, Breznem in drugod po Sp. Štajerju 5000 K.

— **Narodni srbski dobrotnik.** Te dni je poklonil srbski rodoljub Jovo Stojkov v Gjali na Ogrskem tamkajšnji srbski narodni šoli hišo, ki je vredna 20.000 kron. Tudi raznim drugim narodnim zavodom je daroval večje vsote denarja.

— **Na italijanskih vseučiliščih** je bilo koncem minulega šolskega leta skupaj 26.096 dijakov. Najbolje je obiskovano vseučilišče v Neapolju, kjer je 4500 dijakov. Opaža se, da se je v Severni Italiji zmanjšalo število vseučiliščenih dijakov, dočim se je povišalo število politehnikov.

Z gospodarskega polja.

— **Avstrijska mornarica se pomnožuje.** Število novincev za mornarico, ki je zdaj znašalo 2700 mož, se pomnoži na 4000. Ob času miru je mornarica štela zdaj 10.700 mož, v bodoče jih bo 16.000! Potrebni novinci se bodo jemali iz infanterije. Koncem tega leta bo dogotovljena nova vojna ladja „Ferdinand Maks“ ki je zdaj tretja svoje vrste. Z ozirom na težavno službo se je pri mornarici izboljšala hrana.

— **Osobje avstrijskih železnic.** Koncem leta 1905. je znašalo število uslužbencev, nastavljenih pri vseh avstrijskih železnicah, 216.600, in sicer 104.870 uradnikov in slug ter 111.730 dninarjev. Državne železnice so imele 15.635, privatne železnice 18.960 uradnikov. Uslužbencem in delavcem vseh železnic

je bilo na plačah in dninah izplačano 270,104 238 K. Hiš za stanovanja za uradnike, sluge in delavce imajo državne železnice 84, privatne železnice 700.

— **Suša in vročina** vladata na goriškem Krasu. Polja in travniki so že čisto požgani, pa tudi vinogradi silno trpe.

— **Pivo v Avstriji.** Leta 1905. je bilo v Avstriji 1381 pivovaren, leta 1906. pa deset manj. Vzlic temu je produkcija piva leta 1906. bila večja nego leta 1905. Leta 1906. so izvarili 21.670.418 hl piva, leta 1905. pa le 20.619 069 hl.

— **Električne naprave državnih železnic ob Soči.** Ministrstvo za železnice je izdalo načrte za zgradbo električnih naprav ob Soči. Izdelavati nameravajo tok najmanj za 15.000, povprečno pa za 23.000 konjskih sil za električni promet državnih železnic.

— **V Gradcu** se vrši 15. septembra velika skupščina nemško-štajerskih posestnikov-kmetov.

— **O letošnji letini v Avstriji.** Ozimina je letos splošno slabša kot jaro žito. Ovsu se obeta mnogo; ajde bo manj, ker jo je morila po južnih deželah suša. Najbolje kaže letos krompir; vendar pa po nekaterih krajih zavoljo mokrote gnije, drugod pa so mu škodovali ogreci in suša. Koruze bo mnogo. Tudi zelja splošno ne bo manjkalo. Vina bo mnogo v krajih, koder ni bilo toče. Sadja pa bo splošno malo. Tudi tam, kjer je drevje obrodilo, je sadje močno piskavo.

— **Število izseljencev v Novem Jorku.** Lansko leto se je izkrcalo v Novem Jorku 1.004.756 ljudi, med temi 193.224 Slovanov. Vsega skupaj je prišlo v Ameriko 275.880 analfabetov, med katerimi je skoraj polovica Italijanov.

— **Kmetijsko poučno potovanje na Češko** priredi c. kr. kmetijska družba kranjska prihodnje leto ob priliki kmetijske razstave v Pragi.

— **Zadružni zvezi v Celju** je dovolilo poljedeljsko ministrstvo za leto 1907. podpore 6000 kron za snovanje rafajznovih in drugih kmetijskih zadrug na Spodnjem Štajerskem.

Raznoterosti.

× **Kardinal Svampa**, ki je pri zadnji papeževi vakanci imel največ nade, da bo izvoljen, je umrl v Bolonji, star šele 56 let.

× **Urednik brez rok in nog.** Inženir Salomon Mendelsohn, urednik glasila zveze železniških delavcev, je prišel zaradi revolucionarnega hujskanja v preiskavo ter bi moral biti aretiran. Ko so ga hoteli prepeljati v zapor, so opazili, da nima niti nog niti rok, ker je prišel ob nje pri neki železniški nesreči. Sodišče je zaraditega, zaslišavši še zdravnike, odstopilo od zahteve aretacije. Svoj odlok je utemeljilo s tem, da človeka, ki je brez rok in nog, ne gre zapirati.

× **50 letnica italijanske kraljevine.** Leta 1911. bo 50 let, odkar je Italija proglašena za kraljevino. Jubilej se prslavi z velikanskimi slavnostmi, obenem se priredita dve veliki razstavi. Rim se vabi k zgodovinski, arheološki in umetniški razstavi, dočim se pripravlja Turin, zibel kraljestva in voditeljica naglo procvitajoče industrije, za industrijsko razstavo.

× **Ptičje gnezdo iz cvetočih cvetic.** Neki Schliephake v Rohrsheimu na Nemškem je opazoval 12 let zaporedoma, kako si je par liščkov delal gnezdo iz cvetočih potočnic. V ta namen je nalašč obsejal vsako leto po eno gredico s potočnicami. Samec je trgjal cvetice, samica pa pazila na bižnji veji, potem pa sta skupno zletela k novemu gnezdu ter ga izpopolnjevala. Prve dni je bilo gnezdo popolnoma modro cvetočih potočnic.

× **Največji tunel na svetu.** Za sedem ali osem let bo imela Marsilja največji tunel na svetu. Zgradili bodo kanal, ki bo spajal to mesto z reko Rodano. Za trgovino bo ta kanal največje važnosti. Med Marsiljo in Rodanom se nahaja hribovit svet, takozvan Rove, a kanal bo možno zgraditi le tedaj, ako se prekoplje tukaj tunel. Vodna pot bo dolga pod zemljo kakih 7 km. Ta tunel ne bo sicer relativno največji, ker bo dolg le 7 km, bo pa največji po tem, ker se bo moralo iz tunela izkopati več zemlje nego iz kateregakoli drugega dosedanjega tunela, ki so trikrat daljši. Tunel bo tak, da bosta lahko plovili vstric po dve ladji. Širok bo 23 m, visok pa 14 m 20 cm. Odstraniti bodo morali nad 2,186.000 m³ zemlje. Stroški za tunel so pro-